

RAAP-NOTITIE 2361

Plangebied Uftseweg te Gendringen

Gemeente Oude IJsselstreek

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Oude IJsselstreek

Titel: Plangebied Ulftseweg te Gendringen, gemeente Oude IJsselstreek; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: augustus 2007

Auteur: E. Goossens MA

Projectcode: OIGU

Bestandsnaam: N02361-OIGU.doc

Projectleider: E. Goossens MA

Projectmedewerker: G. Zielman BA

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 23942

Autorisatie: drs. H.B.G. Scholte Lubberink

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 0294-491 500

Leeuwenveldseweg 5b

telefax: 0294-491 519

1382 LV Weesp

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2007

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Gemeente Oude IJsselstreek heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 13 augustus 2007 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met nieuwbouw in de gemeente Oude IJsselstreek. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten.

Tijdens het veldonderzoek zijn vier boringen in een raai over het hart van het plangebied geplaatst. Er is geboord tot maximaal 130 cm -Mv. Het plangebied bleek grotendeels tot in de C-horizont verstoord te zijn. Hierdoor is de archeologisch interessante laag verdwenen. Er is dan ook geen archeologische vindplaats aangetroffen. Op grond hiervan wordt geadviseerd het plangebied wat betreft de archeologie 'vrij te geven'; er is geen vervolgonderzoek noodzakelijk. De geplande ingrepen kunnen zonder beperkingen worden uitgevoerd.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Gemeente Oude IJsselstreek heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 13 augustus 2007 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met nieuwbouw in de gemeente Oude IJsselstreek. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die archeologische verwachting en het geven van een eerste indruk van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten.

1.2 Plangebied

Het plangebied (circa 0,3 ha) ligt aan de Ulftseweg ten noorden van de bebouwde kom van Gendringen (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 41C van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 223.735/432.480. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied grotendeels in gebruik als grasland en braakliggend terrein. Een deel van het terrein is voorzien van oppervlakteverharding.

1.3 Onderzoeksofzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), dat valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). In het kader van het interimbeleid werkt RAAP onder de opgravingsvergunning van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM).

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.
Archeologische
tijdschaal.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst). Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied ligt op de geomorfologische kaart van Nederland (1:2500) in een ongekarteerde zone, maar wordt omgeven door zones met door dekzand bedekte terrasresten en terrasvlakten (Stiboka, 1982; codes 3K23 en 2M17).

Bodem

Ook op de bodemkaart van Nederland ligt het plangebied in een ongekarteerde zone. Op basis van omliggende bodemkundige eenheden is het waarschijnlijk dat het gaat om een poldervaaggrond of ooivaaggrond met lichte tot zware zavel betreft (Stiboka, 1982; codes KRn1-VI of KRd1-VII).

Historische informatie

Volgens de kadastrale atlas uit 1832 is er rond deze tijd geen bebouwing aanwezig (Woonomgeving, 2007). Ook volgens de topografische kaart uit het begin van de 20e eeuw is er dan geen bebouwing op het plangebied aanwezig (Topografische Dienst Kadaster, 2005).

Archeologie

In ARCHIS staan enkele archeologische vindplaatsen geregistreerd in (de omgeving van) het plangebied (straal 400 m). Het betreft vondsten van enkele stenen bijlen uit het Neolithicum en aardewerk uit Neolithicum en de Vroege Middeleeuwen (ARCHIS-waarnemingsnummers 11530, 23100, 18666 en 17923). In de nabije omgeving van het gebied bevinden zich geen archeologische monumenten.

Archeologische verwachting

Volgens de cultuurhistorische waardenkaart (CHW) Gelderland geldt voor het plangebied een middelmatige kans op het aantreffen van archeologische sporen

(Provincie Gelderland, 2004). Op grond hiervan en op grond van de aanwezigheid van enkele archeologische vindplaatsen in de nabije omgeving gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Neolithicum-Late Middeleeuwen.

In het plangebied worden (resten van) nederzettingen met een archeologische (oude akker)laag en een strooiing van overwegend aardewerk verwacht. Mogelijk is het terrein deels diep verstoord aangezien het zuidelijk deel van het terrein bebouwd is geweest en in het noordelijk deel een vijver aanwezig is.

Als prospectiekenmerken van de eventueel aanwezige archeologische resten kunnen worden benoemd:

- een aaneengesloten archeologische laag, gekenmerkt door een afwijkende kleur ten opzichte van de eronder en erboven liggende laag;
- aanwezigheid van mogelijk-antropogene objecten zoals houtskool, bot, steen en artefacten (voornamelijk aardewerk en vuursteen); in een matig tot hoge dichtheid (>40 vondsten groter dan 4 mm per m²);
- de resten worden verwacht in de top van het dekzand (overgang B/C-horizont).

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn vier boringen verricht. Vanwege de geringe oppervlakte van het plangebied en de aanwezige oppervlakteverharding zijn de boringen om de 20 m over de hartlijn van het plangebied geplaatst. (figuur 1).

Er is geboord tot maximaal 130 cm -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen.

De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode Neolithicum-Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

3.2 Resultaten

Geologie

Bij alle boringen bleek de bodemopbouw tot in de C-horizont verstoord te zijn. Bij de boringen 1 en 2 is de bodem zelfs tot minimaal 1 m -Mv verstoord. De C-horizont bestaat uit matig tot zeer fijn, licht (bruin) grijs zand. Het noordelijk gedeelte van het plangebied is grotendeels verstoord door de aanleg van een vijver.

Archeologie

De archeologische laag is verstoord in alle boringen. Er is tijdens het onderzoek geen archeologische vindplaats aangetroffen. Op basis van het inventariserend veldonderzoek wordt er in het plangebied geen (intacte) archeologische vindplaats verwacht.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor archeologische vindplaatsen in het plangebied. Het plangebied is grotendeels tot in de C-horizont verstoord door bodemingrepen.

4.2 Aanbevelingen

In het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden voor archeologische vindplaatsen uit de periode Neolithicum-Late Middeleeuwen. Op grond hiervan wordt ten aanzien van het plangebied geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. De geplande ingrepen kunnen, voorzover het archeologische waarden betreft, zonder beperkingen worden uitgevoerd. Wel maken wij u er op attent dat bij iedere gravende activiteit het aantreffen van (niet voorspelbare) toevalsvondsten niet kan worden uitgesloten. Indien hiervan sprake mocht zijn, dient de overheid (RACM) hiervan op de hoogte te worden gesteld in het kader van de meldingsplicht (Monumentenwet 1988, artikel 47).

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Oude IJsselstreek.

Literatuur

- CCvD Archeologie**, 2007. *Protocol Inventariserend Veldonderzoek Overig*. Centraal College van Deskundigen Archeologie. SIKB, Gouda.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Gelderland**, 2004. *Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland (CHW-Gelderland)*. Provincie Gelderland, Arnhem (geactualiseerd digitaal bestand).
- Stiboka**, 1982. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:2500*. Blad 41 West Aalten. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Stiboka**, 1982. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:2500*. Blad 41 Aalten. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Topografische Dienst Kadaster**, 2005. *Grote Historische topografische Atlas ± 1905: Gelderland*. Kaartblad 537 Gendringen. Topografische Dienst Kadaster, Tilburg.
- Woonomgeving**, 2007. Kadastrale Atlas 1832, geraadpleegd via www.dewoonomgeving.nl, d.d. 06-08-2007.

Gebruikte afkortingen

- ARCHIS** ARChEologisch Informatie Systeem
-Mv beneden maaiveld
RACM Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten

Verklarende woordenlijst

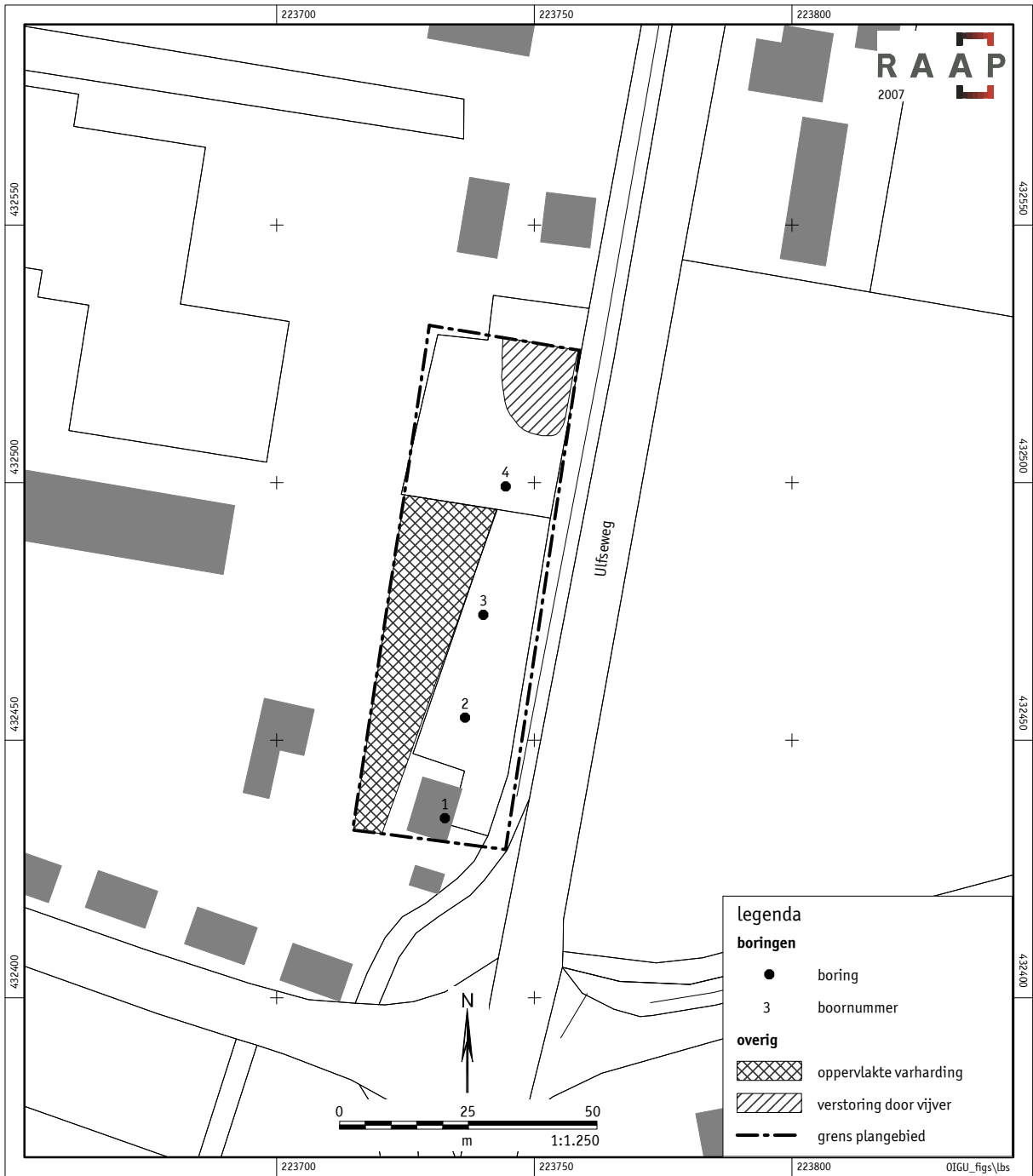
antropogeen	Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen gemaakt of veroorzaakt).
B-horizont	Een minerale (soms moerige) horizont in een bodem, waarin een of meer van de volgende kenmerken voorkomen: 1) inspoeling van kleimineralen, aluminium, ijzer of humus uit hoger liggende horizonten, al dan niet in combinatie; 2) (bijna) volledige homogenisatie met zodanige veranderingen dat nieuwvorming van kleimineralen is opgetreden, en/of aluminium en ijzer(hydro)oxiden zijn vrijgekomen, of een blokkige of prismatische structuur is ontstaan.
BC-horizont	Overgang van de B- naar de C-horizont.
C-horizont	Horizont die niet (of weinig) is veranderd door bodemvorming; het oorspronkelijke moedermateriaal.
dekzand	Fijnzandige afzettingen die voornamelijk door windwerking ontstaan zijn.
horizont	Een bodemlaag waarin zich bepaalde bodemkundige processen afspelen.
monument	Een archeologisch monument is een vindplaats van dusdanige aard, omvang en kwaliteit dat blijvend behoud uit wetenschappelijke en/of cultuurhistorische overwegingen gerechtvaardigd is. Deze vindplaatsen zijn of dienen te worden geplaatst op het beschermingsprogramma van Rijk, provincie of gemeente.
terras	Door een rivier verlaten en daarna versneden dalbodem.
vindplaats	Plaats waar archeologisch materiaal is verzameld of te verzamelen is.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

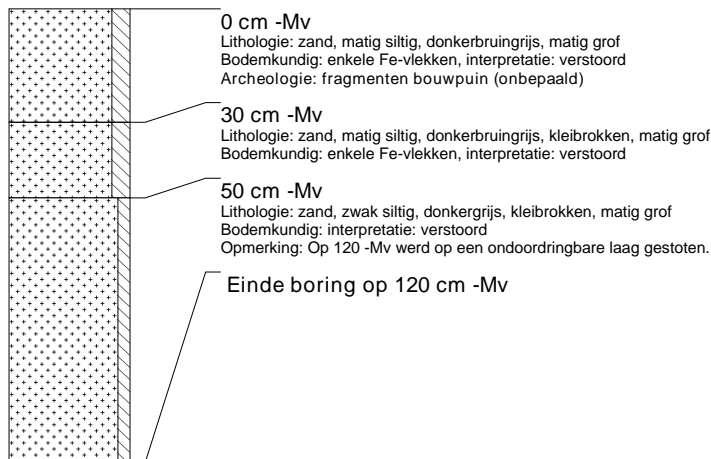

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1 Boorbeschrijvingen

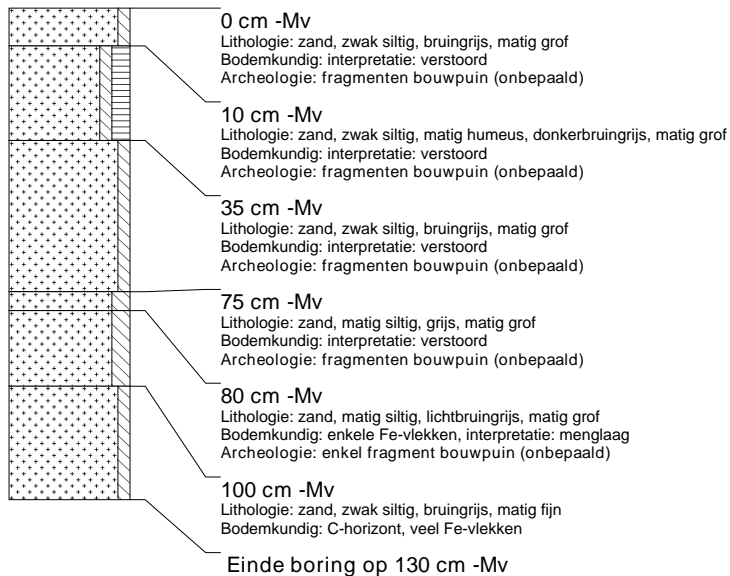
boring: OIGU-1

beschrijver: EG, datum: 13-8-2007, provincie: Gelderland, gemeente: Oude IJsselstreek, plaatsnaam: Genderingen, opdrachtgever: Gemeente Oude IJsselstreek, uitvoerder: RAAP

boring: OIGU-2

beschrijver: EG, datum: 13-8-2007, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Gelderland, gemeente: Oude IJsselstreek, plaatsnaam: Genderingen, opdrachtgever: Gemeente Oude IJsselstreek, uitvoerder: RAAP

boring: OIGU-3

beschrijver: EG, datum: 13-8-2007, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Gelderland, gemeente: Oude IJsselstreek, plaatsnaam: Genderingen, opdrachtgever: Gemeente Oude IJsselstreek, uitvoerder: RAAP

boring: OIGU-4

beschrijver: EG, datum: 13-8-2007, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Gelderland, gemeente: Oude IJsselstreek, plaatsnaam: Genderingen, opdrachtgever: Gemeente Oude IJsselstreek, uitvoerder: RAAP

